

Izhaja:

10. in 25. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankirati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmondvrste za vsako pot.

MIR.

Vsakemu svoje!

Velja:

za celo leto 1 goldinar,
po pošti prejeman
1 gld. 24 kr.

Denar naj se pošilja pod
napisom:

Upravništvu „Mira“
v Celovcu.

Leto VIII.

V Celovcu 25. avgusta 1889.

Štev. 16.

Národno vprašanje in deželni „mir“ na Koroškem.

V Vetrinjskem Kloštru so imeli nedavno rodbinsko slavnost, ktere se je udeležilo več odlične gospóde, na pr. naš deželni predsednik g. baron Schmidt-Zabiérow, knez Rosenberga, vitez Wasser iz Gradca itd. Tovarnar Maks vitez Moro je bil namreč odlikovan s Franc-Jozefovim križem, in k tej časti so mu gospodje srečo voščili. Mi bi se te zasebne veselice ne bili dotaknili, ako bi bila minula brez političnih govorov, kateri so se potem po časnikih razglasili, dokaz, da so bili namenjeni za javnost.

Gospod deželni predsednik je med drugim rekel: „Tudi národno vprašanje pregiblja duhove, pa to ne vselej na korist obénega blagra in manjših krogov. Brez dvoma mu nekteri pripisujejo preveliko važnost, in nasledek je žal čestokrat, da resnična, človeška omika nazaj leze. Gotovo se je treba ozirati na národne tirjatve v tistej meri, kolikor so važne za kulturo; pa ta mera ima gotovo svoje meje na bistvu vsake kulture (omike in napredka). Kar se ustvari lepega in velikega, se ne ustvari z jezikom, ampak z mislijo in občutkom, in delovanje poslednjih se ne sme ovirati s pretiranim povelečevanjem jezika, ki se v svojih izrazih vendar le vedno spreminja. Na svojih potih po deželi nikoli nisem kaj čul o takih željah, ki se večkrat od zunaj v deželo nosijo. Nenemško prebivalstvo v deželi si je v svesti, da je navezано na Nemce in hoče s temi v miru živeti.“

Državni poslanec Leopold vitez Moro pa je v svojem odgovoru med drugim rekel: „Na Koroškem je mir in pokoj, čeravno se delajo brezvestni napor, da bi se národni prepír v deželo zatrosil. In ta mir ohraniti, nam je pomagala c. k. koroška deželna vlada in nje načelnik.“

Kaj porečemo na te besede? Pri vsem spoštovanju do g. predsednika mu moramo vendar v mnogih rečéh ugovarjati. Moti se visoki gospod, ako tudi nas med tiste šteje, ki „národnosti pripisujejo preveliko važnost“. Nasprotno, mi obžalujemo kot zmoto našega časa, da nekteri národnost časté kakor kak malik. Národni jezik nam ni toliko namen, kakor sredstvo ali pomoček v dosego večé omike. Skušnja nas je učila, da se národ na podlagi tujega jezika (kterega se dobro vendar le nekteri iz národa naučijo) ne more pripeljati do omike in blagostanja,

zato smo začeli poudarjati potrebo in pravice národnega jezika. Ker so se pa temu upirali in se še upirajo zagovorniki predpravíc nemškega jezika, začel se je národni prepír. Da bi pa „zavolj tega prepíra splošna človeška omika škodo trpela,“ je tudi le po eni strani resnično. Gospod predsednik nam bo pritrnil, da na razorani zemlji bolje raste, kakor na ledini. Tako je bilo pri nas avstrijskih Slovanih. Ko so se začeli Slovani zbuhati iz političnega spanja, oživile so se tudi vede in umetnosti in v vseh strokah se je začelo veselo gibanje. Slovanski buditelji so dobro vedeli, da bojo vse njih politične zmage nestanovitne, ako ne privedejo svojih rodov do više omike in večéga blagostanja. Zidali so svoj národni dom, kakor nekdanji Izraelci svoj tempelj: v eni roki so držali meč, s katerim so odbijali sovražne napade, v drugi roki pa kelo, s katero so zidali. Najlepši dokaz nam je velikanski napredek Čehov v zadnjih 50. letih. Odkar se je národ prebudil, napredovali so v vseh strokah vede, umetnosti in gospodarstva tako, da se lahko štejejo med najbolj omikane národe v Evropi. Prej so pa v bornih kočah prebivali; vsa obrtniija, kupčija, bogastvo in omika, to vse je bilo v nemških rokah. Njih jezik, ki se je prej le v revnih bajtah še govoril, se je tako razvil, da ga rabijo zdaj v srednjih in visokih šolah. Tudi mi Slovenci smo bili v onih časih, ki jih naši nasprotniki tako blagrujejo in nazaj kličejo, brez knjig in časnikov; národ ni mogel napredovati in se omikati, ker ni imel pomočkov za to. Nekteri sicer so se po nemško izobrazili, pa ti so od národa odpadli in se prištevali Nemcem. Odkar smo se pa národno prebudili, napredujemo v vseh strokah. Tako je národna ideja na Slovane koristno uplivala. Ne pa tako na naše nasprotnike, nemške liberalce. Oni so svoje ideale zatajili, ker jim je bolje kazalo, prevzeti dedščino za absolutizmom, ki je hranil v sebi mnogo predpravíc za nemški jezik in nemški národ v Avstriji. Bolj pa ko so se oddalili od pravičnosti in prave svobode, tembolj je pešala tudi njih etična ali moralna moč, in pijani po zmagi nad Francozi so celó za Bizmarkom začeli trditi, da je moč nad pravico! Taka na kruto silo oprta načela brez prave krščansko-človeške moralnosti morala so slabo uplivati na nemško-liberalno literaturo, in v istini so iz njih časnikov zginili vsi boljši nazori in viši ideali; in tako ima g. predsednik gledé naših nasprotnikov prav, da je pri njih splošno-človeška omika vsled národnega boja škodo trpela. — Gosp. predsednik pravi nadalje, „da se je treba ozirati na národne tirjatve,

v kolikor so pomenljive za splošno omiko, ktera pa ne izhaja toliko iz jezika, kakor iz mislij in občutkov“. Treba pa je nasproti pomisliti, da brez govora ali jezika nobena omika ni mogoča. Ako otroci učitelja ne razumejo, kako jih bo omikal in izobraževal? Če so narodne tirjatve za kulturo ali omiko kedaj imenitne, potem ne vemo, kdaj bi bile bolj, kakor pri vprašanju poučnega jezika v prvih razredih ljudskih šol! Sicer pa še pristavimo, da bi „misli in občutki“ za omiko in napredek nič ne koristili, ako bi jih ljudje ne znali izraziti in drugim naznaniti bodisi z besedo, ali z glasbo, ali z barvo, ali z urezano podobo. Najprej in najložeje pa izražamo svoje misli z besedo ali jezikom, zato je pa za vsacega človeka potrebno, da vsaj en jezik dobro zna, da more vse misli natanko povedati. Boljši je, en jezik dobro znati, kakor dva na pol. Zdaj imamo pa koroški Slovenci take šole, da se otroci nemščine popolnoma ne naučijo, ob enem pa tudi svoj materni jezik zanemarjajo, tako da potem nobenega jezika dobro ne znajo. Naši nasprotniki se vedno ustijo, da koroški Slovenec niti ne razume slovenskih knjig in časnikov. Dobro, če je to resnica, zakaj mu pa ne privoščite slovenske šole, v kateri bi se pismene slovensčine dobro naučil?! Skušnja uči, da se otroci v malih šolah ne naučijo toliko nemščine, da bi se mogli potem dalje omikati iz nemških bukev in časnikov. Tedaj je dokazano, da nam nemščina za omiko nič ne koristi, da se moramo držati slovensčine, kajti en jezik mora človek popolnoma znati, ako se hoče omikati.

Gosp. deželni predsednik je pa potem še bolj ojstro poprijel za besedo in rekel, „da na svojih potih po deželi nikjer ni slišal narodnih pritožb, in da se take pritožbe le iz sosednih dežel k nam trosijo“. Na to se lahko odgovori. Ko bi g. deželni predsednik narodnim pritožbam vstreči hotel, ima dosti priložnosti v deželnem šolskem sovetu, kjer ima on vendar prvo besedo! Saj mu je znano, koliko let se že Št. Jakobska občina pravda za slovensko šolo! Če so se celó okrajni glavarji pošiljali v kraje, kjer so prosili za slovenski pouk, da bi ljudi pregovorili, naj svoje podpise prekličejo, — kako si morejo potem Slovenci misliti, da bo g. deželni predsednik njih pritožbe rad poslušal in uslišal, če ga na deželi tam na cesti ustavijo in nadlegujejo? In če g. deželni predsednik naše pritožbe res zvedeti in premišljevat želi, zakaj ne praša naših poslancev gg. Einspielerja in Murija, ki sta svoje misli in naše pritožbe o šoli v deželnem zboru že povedala, pa še lahko kaj dostavita, če je treba? Ako ta dva moža ne bi uživala zaupanja svojih rojakov, ne bi bila voljena; ako pa imata to zaupanje, potem sta vendar toliko vere vredna, kakor kak okamneli ostanek iz dóbe nemškega absolutizma! O naših narodnih željah povejo tudi kaj shrambe peticijskega odseka v državnem zboru, in one pričajo ob enem, da narodne tirjatve izvirajo iz našega ljudstva samega (dokaz podpisi!), da niso k nam zanešene iz drugih dežel. Res je sicer, da nekteri koroški Slovenci prebirajo tudi Ljubljanske časnike, kakor si tudi koroški Nemci naročujejo časnike iz Dunaja, pa tak zid se med Koroško in Kranjsko

vendar ne bo dal postaviti, da bi nobena misel ne švignila iz ene dežele v drugo! Mi koroški Slovenci smo zadosti dolgo nosili jarem nemško-liberalne stranke in njegovo težo boljje poznamo kakor Kranjci, zato nam sme g. deželni predsednik verjeti, da si sami že davno želimo, tega jarma se znebiti, in da za to niso še le potrebni podpihivalci iz sosednih dežel. Ali mar rajni Andrej Einspieler ni bil Korošec? In vendar se je celo življenje vojskoval za tisto idejo, ki jo zagovarjajo slovenski poslanci na Dunaju; in to ne, da bi bil podpihan (za to je bil on presamostojen značaj), ampak iz lastnega prepričanja.

Slednjič je g. deželni predsednik še rekel, „da so si koroški Slovenci svesti, da so na Nemce navezani in da hočejo z njimi v miru živeti.“ Kar se tiče „navezanosti“, upamo, da g. deželni predsednik ni tako mislil, da bi mi od nemške milosti živeli. Mi od Nemcev nič zastonj ne dobimo, oni pa od nas nič. Zemlja, ktero obdelujemo, je naša, in svoje pridelke, kakor živino in žito, lahko tudi drugam prodamo, če bi jih koroški Nemci ne hoteli kupovati. Ravno tako si mi lahko sukno in platno, kavo in sladkor in druge reči zamoremo od drugod naročiti (morda še za boljšo ceno), ako bi nam jih tukajšni nemški trgovci ne hoteli prodajati. Tudi naši delavci v tovarnah in fužinah ne dobijo nič zastonj; ko bi bili nemški delavci cenejši, bi bili gospodarji tovarn že davno tiste poklicali! — Kar se pa „mira“ tiče, se moramo le čuditi, zakaj je ta beseda zmirom in večno na dnevnem redu? Kdaj smo mi koroški Slovenci še kalili deželni mir? Kdaj smo se puntali, ali razgrajali ali kakemu Nemcu le las na glavi skrivili? Pri Einspielerjevi slavnosti v Svečah nas je bilo na tisoče zbranih, in ali smo rekli le eno žaljivo besedo o Nemeih? Ako pa mi tirjamo to, kar je nam obljubljeno po cesarskih postavah, ali se to pravi „mir kaliti“? Če mi prosimo za slovenske šole, ali se to pravi „mir kaliti“? Ali ne pridejo tudi iz drugih dežel različne prošnje na državni zbor? In vendar po drugih deželah ni navada, da bi vsakemu očitali „kaljenje miru“, ako za kaj vsi! Kdo je pa uzmernirjen, če mi za slovenske šole prosimo? Mar nemški kmet? Gotovo ne; ampak edino le tista majhna, pa mogočna nemško-narodna liberalna klika, ki hoče po sili vso deželo ponemčiti, kar pa gotovo ni ne v koristi Avstrije, ne v namerah svitlega cesarja!

Tudi poslanec Moro je potem govoril o „miru“ in potrdil, kar tudi mi pravimo, „da je dežela mirna“. Če je pa „mirna“, čemu toliko besed? Pristavil je pa, „da se delajo brezvestni (!) napor, da bi se ta »mir« skalil“. Nam pa o tem nič ni znano. Na svojih potih po deželi nismo nikjer videli kakega pretepa zavolj narodnosti; da se pa duhovi različnega mnenja včasih malo sprejo, to vendar nič ni strašnega, saj se zgodi enako tudi pri gospodih poslancih v državnem in po deželnih zborih! Vseh glav ni mogoče pod en klobuk spraviti, še na Koroškem ne! Ko bi bili vsi ljudje ene misli, potem preneha vse duševno življenje. Vsi zbori in vsi poslanci bi bili potem nepotrebni, kar bi en sam naredil in zaukazal, s tem bi bili vsi zadovoljni, ker bi tudi vsi drugi nič boljšega ne vedeli, kakor tisti sam. — H koncu se je gosp. Moro zahvalil deželni vladi in g. de-

želnemu predsedniku, da tako lepo skrbita za „deželni mir“. Ta kompliment ali poklon je brez podlage, kajti kjer ni ognja, tudi gasiti ni treba, in ker se pri nas o kakih resnih nemirih govoriti ne more, zato je tudi ohranjenje miru lahka reč. Edini, ki v deželi mir kali, je neki list, kterega nam ni treba še le imenovati, ki se s svojimi psovskami zaletava enkrat v Slovence, enkrat v duhovščino. Ker je pa list brez veljave, in se ga nobeden ne boji, zato je tudi to „kaljenje miru“ precej nedolžno.

Tako mislimo, da smo čisto nepristranko osvetlili Vetrinjsko slavnost, in upamo, da se nazori sčasom zjasnijo, in da se napravi stalni in pravi mir na podlagi enakih pravic in enakih bremen.

Kaj nam poročajo prijatelji naši?

Iz Kotmarevesi. (Delovanje podružnice sv. Cirila in Metoda za Kotmaroves in okolico.) I. Zbor v Bilčovesi. Ta zbor, kterega je napravila naša podružnica dné 11. avg. t. l. in ki se je v kljub neugodnemu vremenu zarad silne množice ljudstva, ki se ga je udeležila, moral vršiti na prostem, bil je jako povoljnega vspeha. Zbralo se je gotovo več od štiri sto ljudi iz Bilčevesi, iz Hodiš, iz Kotmarevesi in od drugih bližnjih krajev. Ta dan je pristopilo samo iz Bilčevesi razven prejšnjih še 92 novih udov. Vsi zbrani so se z veliko gorečnostjo udeleževali posameznih toček zborovanja in so s posebnim zanimanjem poslušali gospoda glavnega govornika, ki je prišel iz Celovca ter je s svojim izvrstnim govorom vse navzoče lepo poudaril in vrlo navdušil. V vsakem oziru pa se je pokazalo, da je Bilčoves za naš kraj prava, verno-katoliška slovenska trdnjava, za kar pa se je zahvaliti v prvi vrsti tamošnjemu vnetemu in skrbnemu preč. g. župniku Boštjanu Gradičniku, kteri ima velike zasluge za naš verni narod in kteremu kličemo: Bog naj nam ga ohrani še mnoga leta!

II. Slavnost rojstnega dné presvitlega cesarja.

„Slovani smo in zvesti Avstrijani,
Prisego čuj Slovencev svojih, car;
Slovan svoj rod in z njim cesarja brani,
Ne izneveri njima se nikdar.“

Tako smo s pesnikom Slovenci vsikdar pripravljene zaklicati; posebno pa nam je bila priljubljenost to storiti v rojstni dan Njega Veličanstva dné 18. avgusta t. l. Ogromna udeležba od strani občinstva in društvenikov je jasno pričala, da je podružnica vstregla občni želji, ko je napravila omejen dan pri Razaju na Plešivcu vrh Kotmarevesi v proslavo rojstnega dné presvitlega cesarja slavnostni zbor, združen s prelepo ljudsko veselico. Resnično, to bila je krasna slavnost. Bili so navzoči odlični gostje iz Celovca, iz Borovelj, Vetrinja, Hodiš itd. in č. gg. župnika iz Žihpolj in Kotmarevesi. Neštevilna množica družega ljudstva, gibajoča se na velikem prostoru z zastavami okinčanega vrta, lepo in pomenljivo vredjeni govori, petje in deklamacije, gromeče pokanje možnarjev raz nad vrhom se vzdigajočega hriba, vrh kterega je stal visok mlaj z zastavami v cesarskih, národnih in deželnih barvah, pričalo je, da mora tu

kaj posebnega biti. Ljudska veselica sama na sebi bila je jako vesela in videlo se je polno navdušenih in zadovoljnih obrazov; netenje kresa in zažiganje ognjestrojev pa je pospeševalo še posebno to izredno lepo slavnost. Ko se je ob naznanjenjuri začetek slavnosti naznanil s strelom, otvoril je isto g. podružnični podpredsednik in potem je nastopil gosp. V. Legat iz Celovca, kteri je v svojem navdušenem govoru s krasnimi besedami slikal in našteval dobrote našega presvitlega cesarja ter razlagal Njegovo delovanje od 1848. leta sém. Ko je končal, zadoneli so med pokanjem možnarjev mogočni živio- in slava-klici, na kar se je potem zapela stojé avstrijska cesarska pesem. Za tem je nastopil prečast. gosp. župnik Ignacij Robas iz Žihpolj, kteri je s svojo živo in krepko besedo poudarjal zasluge slovenskega národa za Avstrijo in cesarja, kajti:

„Stoletij šest presvitelj hiši Tvoji,
Ó jasni, hudi uri, zvesto bil udan
Tih v miru oratar v krvavem boji
Vihtil je bridki meč nestrahan.“

ter nas je dalje preč. gosp. govornik opominjal, da naj kot zavedni Slovenci spoštujemo sami sebe in da naj ostanemo zvesti cesarju, domovini svoji in svetej veri katoliški. Gosp. dr. Šegula iz Celovca nam je v svojem temeljitim govoru dokazoval, da nam je najložeje priti do svojih pravic, ako se držimo od presvitlega cesarja ustavno nam podeljenih pravic in postav, kako naj si po vzgledu štajerskih Slovencev priborimo slovenskih šol in kako da naj si gmotno stanje zboljšamo po načelu: „Svoji k svojim“. Slednjč pa nam je g. Colarič iz Borovelj predstavljal značaj slavnosti in s svojim rezkim humorjem marsikaj bičal, pa tudi dokaj lepega in dobrega priporočal. Tri lepe deklamacije, kterih dve deklamovala je s posebno navdušenostjo in v veselje vseh navzočih mala Rožica Legatova, jedno pa prav izvrstno rojak iz Plešivca, pridobile so si občo pohvalo; pevci pa so zapeli več domorodnih pesnij, kar je slovesnost tega shoda še posebno povzdigovalo. Deklamacije male deklice napravile so na navzoče kmete in kmetice nepopisljivo globok vtis in mnogo jih je bilo, ki so jo poslušali s solzami v očéh, spominjajoči se svojih otrok, kteri se v današnjih šolah po Koroškem trpinčijo jedino le z nemščino na kvar svojemu maternemu jeziku. Imamo se dalje zahvaliti prireditelju ljudskih iger z dobitki, ktere so nas prav lepo kratkočasile. Za dečke, ki so v žakljih skakali in pa lonce pobijali, bile so pripravljene razne male molitvene in druge slovenske knjižice kot darila. Posebno veliko veselost pa so vzbudili šaljivi dobitki, ki so bili namenjeni peterim zmagovalcem izmed dvajset brzonogih odraslih kmetjskih fantov, ki so se skušali v tekanju. In ko smo koncem za temi igrami zanetili še velik kres ter spustili v zrak visokoteče rakete in zažgali še več drugih lepih ognjestrojev, spoznali smo obžalovaje, da je le prehitro potekel določeni nam čas. Največja zahvala pač gre slavnim gospodom rodoljubom, kterih prihod in sodelovanje je največ pripomoglo tej slavnosti do toliko sijajnega vspeha, zato jim kličemo: hvala Vam za Vaš trud in ljubezen do svojega národa; zajemajte plačilo za Vaše požrtvovalno nesebično delovanje iz radosti in hvaležnosti prevskipečih src naših, koja ste si s svojo prijaz-

nostjo popolnoma za-sé pridobili. — Predobrotljivemu cesarju Francu Josipu I., kterega častiti rojstni dan nam je dal priložnost, uživati tolikanj prijetnih uric, pa kličemo k sklepu našega dopisa:

„Glas kakor grom odmeva naj s Triglava:
Bog živi našega cesarja! Slava!“

Od Zile. (Volitev za občinsko starešinstvo) se je vršila dné 20. julija v Strajvesi. Njen izid je za národno-konservativno stranko popolnoma neugoden, da celo sramoten, ker propadli smo v vseh treh volilnih razredih. V prvem volilnem razredu že tako nismo upali zmagati, ker tu volijo skoro sami nemškutarji ali taki, ki se jim bojé zameriti. In res smo tu dobili samo 7—11 glasov, nasprotniki pa štiriindvajset. Vsekako pa smo se nadejali, da zmagamo v dveh drugih razredih, pa motili smo se, ker v drugem razredu smo dobili 14 glasov, nasprotniki pa osemindvajset, v tretjem razredu pa smo propadli z 22 glasovi proti dvaintridesetim. Kako se je moglo to zgoditi? 1. Nikdo naših ni pogledal volilnega imenika. S tem pa smo zgubili nekatere zanesljive glasove, ki so bili izpuščeni; za nekatere druge glasove pa nismo ni vedeli, tedaj tudi pooblastila ne priskrbeli. 2. Nasprotniki so spravili na volišče vse ljudi, kolikor so jih mogli, celó štiri ženske, poštarja z Vrat in konjederca („šintarja“) in Trbiža.* 3. Velika večina naših ljudi je doma ostala; niti vsi naročniki „Mira“ niso prišli voliti, kar bi jih vendar moralo sram biti, da so tako nemarni. Zlasti Bistričanov je malo prišlo k volitvi, in še ti so večinoma z nasprotniki potegnili. In ravno Bistričani bi imeli imeniten vzrok, v prav obilnem številu se udeležiti volitve. Prej so se pritoževali, da morajo v Strajoves k županstvu hoditi. Pa niso bili tako modri, da bi šli volit in s tem se za vselej Strajvesi rešit. Prav se jim godi! Do prihodnje volitve bo trikrat binško praznik. Morebiti se dajo po sv. Duhu razsvetliti, da spoznajo storjeno napako in jo popravijo. — „Fr. Stimmen“, ki so prevzele mesto rajne beljaške „Urše“, kteri so laži jezik tako zbrusile, da je morala poginiti, pravijo, da so liberalci kljub „velikanski agitaciji“ obeh župnikov zmagali, in da je g. župnik V. pridno volilne listke pisal, volilce klical in jih v volilno sobo „vlekel“. Dokler dopisnik tega ne dokaže, naj nosi častni (?) priimek: nesramni lažnik in obrekovalec. Če sta ona dva župnika že pred poludne bila pred volilno sobo (pa ne v nji), sta to zavoljo tega storila, ker sta menila, da bosta za cerkev v tretjem razredu volila. Zastonj sta čakala do konca. Ko je eden njiju g. župana Milloniga vprašal, ali cerkev ne voli, je ta odgovoril, da cerkev ne stoji v imeniku davkoplačevalcev! Kedar pa je treba bilo plačevati davke in občinske doklade, takrat g. župan ni pozabil cerkve. — „Fr. Stimmen“ kvasijo dalje, da dozdej so vsikdar bili v našem starešinstvu „ali popolnoma klerikalni ali národni možje“. G. dopisnik! ali veste, kako neumno brbljate? Ko so protestirali proti jezuitom in naši podružnici sv. Cirila in Metoda in zopet proti Liechtensteinovemu predlogu, so bili dotični navseti „enoglasno“ sprejeti. Tako vsaj je poročal

* Zlasti iz Strajvesi in Štosove je kar mrgolelo samih volilcev, ker so se bali, da zgine županstvo v daljno vas, in se pred g. Millonigom tresejo od samega strahu, drugače pa se za liberalizem še toliko ne zmenijo, kakor za lanski sneg.

liberalni časnik, vaš evangelij. Kako pa se je moglo to zgoditi, če so bili v zadnjem starešinstvu „ali popolnoma klerikalni ali národni možje“. Vidite, da laž ima kratke noge; ali so bili oni „enoglasni“ sklepi laž, ali pa ni bil ni klerikalizem, ni národnost onih mož vreden ni piškavega oreha. Drugače se ta Vaša uganjka ne dá rešiti. — Vi pravite, da je bila agitacija obeh župnikov „velikanska“. Pa vedite, da ne eden ne drugi ni hodil po hišah, kakor so delali sluge (a ne hlapci) g. Milloniga, ki so celó ženske silili iti k volitvi. Dalje bi se oba župnika (in tudi vsak pravi Slovenec) sramovala se obnašati tako, kakor se je obnašal n. pr. g. A. Achatz mlajši. Prej je v pričo dveh naših kandidatov rekel, da moramo „vkup držati“ in je obljubil z nami voliti. Ko pa je bil v tretjem razredu tudi od nas voljen, ni samo z nasprotniki volil, ampak je tudi trem volilcem naše listke vzel in liberalne vsilil. — Začelo se je res v glavi „daniti“. To se spozna iz tega, da tudi zmerni nasprotniki niso glasovali za one naše kandidate, o kterih so prej rekli, da se morajo izvoliti. Tako so se obnašali, samo da bi se ne zamerili g. Millonigu, ki je po „Fr. Stimmen“ „ein Mann von Intelligenz“. Morebiti zato, ker ima inteligencijo na prodaj in se boji, da bi je ne mogel razpečati, je baje rekel, da so tisti najboljši kandidati, ki ne znajo ne brati, ne pisati, samo da z liberalci vlečejo. In res so volili za vas Drevlje, ki ima 34 hiš, enega samega, in še ta bajé ne zna ne brati ne pisati in je v občinskih zadevah prava sirota. Nekterim se je to vendar preneumno zdelo, zato mu niso dali glasu, da je izvoljen samo za namestnika. — Še ta-le mična dogodbica je morebiti znana g. dopisniku „Fr. Stimmen“, ki je vredna, da se natisne. V dan volitve je prišel v volilno hišo g. Brugger, znani kolovodja liberalcev in nemškutarjev sosednje občine, ki pa pri nas nima volilne pravice. Svojo „inteligencijo“ in oliko je s tem pokazal, da je glasno rekel: „Sind die Pfaffen oben. Was haben die Pfaffen da zu thun.“ Nato ga vpraša nek volilec: „Sind Sie Wahlmann?“ „Nein“. „Also haben Sie nichts zu reden, die Geistlichen aber sind wahlberechtigt.“ Nato se oni drži kakor oblito kuže. Morebiti bo tudi temu gospodu nekda se začelo „v glavi daniti“, da bo znal vsaj spodobno se obnašati. — Za tri leta imajo liberalci mir, samo volitve za državni zbor jim ga za par dni vzamejo. Borba bo res huda, ako računimo po občinski volitvi, pa vsaj to nas tolaži, da se nam ne bode treba boriti proti ženskam in ljudem iz tujih občin.

Iz Črne. (Zborovanje podružnice.) Lep dan je bil za nas god sv. Janeza Krstnika, ko smo imeli prvi občni zbor naše podružnice sv. Cirila in Metoda. Slovenske zastave so oznanjevale, da imamo národni praznik, národne dekleta pa so lepo ovenčale hišo, kjer smo zborovali. Ta shod je dokazal, da tudi v Črni in okolici še živijo národni Slovenci, ki ljubijo svoj materni jezik in ga ne pustijo zaničevati. Prezgodaj so se veselili naši nasprotniki, ki so že po svetu trobili, da je Črna za Nemčijo pridobljena. Največo zaslugó, da se je ustanovila podružnica in da so se Črnjani iz spanja prebudili, imajo č. g. provizor Gabron, kterim so pomagali še nekteri rodoljubni možje iz okolice. Došla sta tudi dva telegrafična pozdrava

od savinjskih bratov, iz Mozirja in Braslovč; oba sta zbudila veliko veselje in navdušenje. Na predvečer sv. Cirila in Metoda zažgali smo tudi v našem kraju sedem lepih kresov. Naš učitelj H. pravi, da hočemo s tem Nemce dražiti. Pa kaj njega to briga, če mi častimo dva svetnika, ki sta za nas Slovane toliko storila! Sploh naši nasprotniki kar pihajo od jeze. Vseh teh mogočni vladar je grof Thurnov gozdar; on kar zažvižga, in vsi plešejo po njegovi viži. Tudi Črnski oštirji mislijo, da se mu bojo najbolj prikupili, ako bojo Slovence gradili in dražili. Kaj smo se mi g. grofu tako zamerili, da so njegovi služabniki tako vojsko vzdignili zoper nas? Kaj jim je naša slovenska beseda napoti? Ali smo kedaj drugači govorili, ko slovensko? Naši kmetje so pa dosti neumni, da še k takim oštirjem hodijo, kateri Slovencev ne morejo videti! Prav hudo vsajal se je tudi neki čevljar, pa nemški gospodje mu še toliko hvaležnosti niso skazali, da bi ga bili rešili javne dražbe! Nehvaležnost je pač plača tega sveta. Svetujemo mu, naj se podá v „blaženi nemški rajh“, da se mu ne bo treba jeziti nad nami Slovenci, ki smo bili pred njim v teh gorah in bomo še za njim!

Iz Javorja pri Črni. (V slovo!) Vsi smo žalostni, ker so nas zapustili č. g. provizor A. Gabron. Niso dolgo pri nas, pa v tem kratkem času so se tako prikupili vsem farmanom, da gre le en glas po fari: tacega gospoda ne bomo z lepa več dobili! Bili so izgleden dušni pastir, zvest prijatelj in srčen rodoljub, ki se niso ustrašili nobenega truda in rodoljubnega dela. Toda zgodi se Božja volja! Prepričani smo, č. g. Gabron, da ostanete v duhu med nami! Pa tudi mi Vam ostanemo verni in se bomo ravnali po Vaših naukih in nasvetih ter nadaljevali z Božjo pomočjo narodno delo, kterege ste Vi tako srečno začeli! V tolažbo nam je le, ker smo zvedeli, da so tudi novi župnik č. g. Centrih zvest Slovenec. Vam pa, č. g. Gabron, se lepo zahvaljujemo za vse nauke in ves trud. Naj Vas Bog blagoslovi in zdrave ohrani v blagor slovenske domovine. Št. Štebencem pa čestitamo, da so dobili tako vrlega in navdušenega dušnega pastirja.

Iz spodnjega Roža. (Gosp. deželni predsednik in Borovski župan.) Mi nemamo nič proti temu, da Borovčiči spoštujejo g. deželnega predsednika, ki se je mnogo potrudil za povzdigo puškarije, in da so mu svojo hvaležnost s tem pokazali, da so ga imenovali za svojega častnega občana. Nikakor pa nam ni po volji, da je župan tudi šolsko vprašanje v svoj nagovor upletel in g. deželnega predsednika prosil, naj skrbi, da se dosedanje šolske naprave ohranijo („und insbesondere zur Erhaltung und Förderung der bestehenden Schuleinrichtungen mitwirken zu wollen!“). Kaj ima puškarija s sedanjo šolsko postavo opraviti? Celovški liberalci, ki se tresejo pred versko in slovensko šolo, so najbrž Borovskega župana naučili, naj še za liberalno in nemško šolo katero reče; saj ne zamudijo nobene priložnosti, kjer le morejo vodo na svoj mlin nakopavati! Če je pa župan sam iz sebe tako govoril, potem je pozabil pristaviti, da naj le za Borovlje ostanemo sedanje nemške in liberalne šole, kajti v imenu drugih slovenskih občin on nema pravice govoriti. Mi kmetiški Slovenci želimo slovensko, katoliško in šestletno šolo, in smo

se za tako tudi podpisali, kakor se lahko vidi v mnogih prošnjah, ki smo jih poslali na Dunaj. Gospod deželni predsednik je v svojem odgovoru rekel, „da ga veseli, da ravno slovenska občina izreče svojo zadovoljnost s sedanjimi napravami, in da je to najboljši dokaz zoper nekatere nasprotnne glasove, ki so se v novejšem času oglašali“. Gosp. deželni predsednik je najbrž mislil na glasove slovenskih državnih poslancev. Mi moramo pa g. deželnemu predsedniku ugovarjati in poudariti, da se velika večina koroških Slovencev ne strinja z besedami Borovskega župana o šolskih zadevah. Še v Borovljah niso vsi ljudje za sedanjo šolsko uredbo, toliko menj pa po drugih občinah, v katerih imenu Borovski župan nema pravice govoriti. Prosimo tedaj g. deželnega predsednika, naj besedam Borovskega župana ne pripisuje prevelike važnosti, kajti on je govoril le v imenu tiste nemškutarsko-liberalne manjšine med Slovenci, ktera ima med slovenskim ljudstvom zmirom menj veljave (kakor so pokazale že mnoge volitve), tedaj tudi ljudstva nema za seboj. Vsi pravi Slovenci, ki smo svitlemu cesarju vsigdar zvesti, spoštujemo nemški jezik in živimo v miru z nemškimi sosedi, hočemo pa vendar tako šolo, da naši otroci ostanejo zvesti katoličani in Avstrijanci, pa da se tudi v svojem maternem jeziku naučijo dobro brati in pisati. Naše prošnje za tako šolo pa si vsak lahko ogleda v državnem zboru.

Iz Dobrovske dekanije. (Romanje v Gospo Sveto.) „Bolje pozno, ko nikoli“, si mislim in Vam poročam o naši procesiji k Gospi Sveti. Zbralo se je nad 1000 vernikov s 5 duhovni; slabo vreme jih je gotovo še drugih 1000 zadržalo. Pridigali so č. g. župnik Peterman o Mariji „gospo sveti“. Marija je res mogočna gosa, ki je kači glavo strla; ona je pa tudi sveta, da nema para. Tudi mi smo k svetosti poklicani, odkar nam je zasvetila luč sv. vere, in k temu ni malo pripomogla stolna cerkev Gospi Sveti, kjer so bivali in učili več časa škofi in drugi vneti oznanovaleci sv. vere. Ta cerkev obhaja letos svojo 1100 letnico, zato bi bilo prav, da bi jo Slovenci letos posebno pridno obiskovali in se vredne storili popolnega odpustka, ki velja do roženkranjske nedelje. Slovensko petje pri procesiji in sv. mašah se je vsem zelo dopadlo. Rekali so, da tako velike procesije letos še ni bilo v Gospo Sveto. Občudovali smo cerkev, ki je zdaj vsa novo popravljena in zares lepa nad vse druge cerkve na Koroškem. V oknih smo našli slike (podobi) dveh slovenskih svetnic, sv. Heme in zveličane Liharde. Hvaležni smemo biti ljubeznjivemu dekanu č. g. Šašeljnu, da so za domači svetnici našli prostora. — Še nekaj: neki romar je zgubil blizo Žileja listnico, v kateri je bilo 16 do 21 gld. Če je denar našel pošten človek, in zve iz „Mira“, da se poškodovani lahko najde, upamo, da bo denar prinesel k uredništvu „Mira“, ktero bo potem denar na pravi kraj oddalo.

Iz Tinj. (Nemški učitelj!) Duhoven je misijonar vere. — Okrajni sodnik je misijonar pravic. — Učitelj je misijonar pouka. — Vsi le-ti bi imeli jezik tistega národa znati, pri katerem hočejo svoj misijon z dobrim vspehom opraviti. Ali pri nas smo pa le zopet trdo nemškega učitelja za slovenske učence dobili. Tako po vsem svetu ni, kakor se na Koroškem godi. Cerkev je slovenska, šola pa

nemška. In slovenski jezik učencem v šoli pristuje najbolje. To bojo enkrat pazljivi poslušalci Božje besede v cerkvi, da se Bogu usmili! Pa tudi za slovenske nauke svojih starišev ne bojo marali.

Iz Bilčovsa. (Podružnica in pa bratovščina sv. Cirila in Metoda.) Dne 11. avg. smo tukaj imeli zborovanje Kotmirske podružnice sv. Cirila in Metoda. Vse se je tega dneva veselilo, pa vreme nam je ves čas nagajalo. Vendar se je zbralo blizu 400 ljudi, ki so vsi pazljivo poslušali govore. Ko je predsednik g. Prosekar došle pozdravil, razložil je neki gospod iz Celovca, kako koristna je družba sv. Cirila in Metoda, in kako potrebne so nam slovenske šole. Na to je pristopilo podružnici več ko 90 novih udov. Priporočila se je ljudem tudi Celovška posojilnica. Omeniti moram, da so učitelji v Kotmarivesi in Bilčovsu otrokom prepovedali, udeležiti se shoda. Menda se bojijo, da bi se otroci pohujšali, ko bi kaj zvedeli iz življenja sv. Cirila in Metoda. Bolje bi bilo, prepovedati jim plesišča in keglišča! — Gospod župnik Gradičnik so v Bilčovsu upeljali tudi bratovščino sv. Cirila in Metoda. Pristopilo jih je že 75. Prav je, da molimo za izhodne slovanske brate, naj se povrnejo v naročje sv. katoliške cerkve!

Iz Mlinč pod Juno. (Zborovanje Ciril-Methodove podružnice) za Št. Kancijan in okolico se je pri Vrapniku v Mlinčah dne 28. jul. prav lepo in mirno vršilo. Čast in hvala zavednim podjunskim Slovincem, ki so v tako obilnem številu prihiteli k veselici! Vrapnikova hiša je bila praznično oblečena. Kinčale so jo cesarske in slovenske zastave. Vrata in okna so bila okrašena z venci. Ravno tako oder za govornike. Predsednik je pozdravil vse prišle domorodce. Potem so nastopili g. komendant z Reberce in nam kazali v živi besedi, kako potrebna nam je družba sv. Cirila in Metoda in kako bi jo zamogel podpirati vsak, tudi najrevnejši Slovenec, ako bi si le kaj malega pritrigati hotel. Domača deklica, Nežka Gregorčičeva, je deklamovala pesem „Na potujčeni zemlji“ z jako prijetnim glasom. Posebno se mi je dopadla zadnja kitica, ki pravi:

„Pa zdaj zatrt je tod naš glas,
In tuji krog zvené glasovi,
Tuj trg in grad, tuj ves je kras,
Ah, naši so samó — grobovi!“

Neki govornik je potem razkladal, kako je tudi Korotan ali Koroška dežela bila nekdanj vsa slovenska, zdaj pa večidel že potujčena. — Gosp. Št. Vidski župnik so nam priporočali trojno vojsko: zoper brezversko šolo, zoper nemškutarijo in zoper domačo neslogo. — Za tem smo predstavljali igrokaz „Ali sem Slovenec biti“. — Druga dva govornika sta nas opominjala, naj bodemo ustrajni, neustrašeni in trdne volje, potem bomo zmagali. Tudi na Češkem nekdanj ni bilo nič boljše, ko zdaj na Koroškem; da so pa Čehi s svojo stanovitnostjo in pridnostjo premagali vse ovire in zavzemajo zdaj častno mesto med národi v Evropi. Vsi nagovori so se govorili v gladki, pismeni slovenščini; zbranih je bilo kakih 300 do 400 koroških Slovincem, in vsi so govore zvesto poslušali, dokaz, da so jih tudi razumeli. In vendar se je še le pred kratkim po nemških časnikih trdilo, da koroški Slovenci ne razumejo pismene slovenščine! Kdaj bojo te neslane laži že enkrat prenehale?

Čast in hvalo pa še izrekamo rodoljubom od južne Bele, ki se niso ustrašili dolzega pota do nas. Pa upamo, da jim ni bilo žal, ker smo se res dobro imeli med seboj. Na svidenje prihodnjic!

Iz Podjunske doline. (Strela.) V Št. Jursko cerkvice pri Klopinskem jezeru je strela udarila. Že pred dvema letoma je tresčilo v to na visokem hribu stoječo cerkvice, da je začela goreti, pa so ogenj pogasili. Tudi letos je strelovod ni ubranil. Letos pa strela ni užgala, ampak od strelovoda je preskočila skoz zid v cerkev in žagrad, kjer je prav hudo gospodarila. Omaro za cerkveno obleko je na drobne kose razcepila. Mašna oprava je počrnena ali raztrgana. Strelovod so zdaj popravili, če bo kaj pomagalo. Kmalu potem je tresčilo pri Rusu v Zamržni vesi. Strela je zdobila dimnik in streho in omamila v kuhinji stoječo domačo hčer, ki so jo pa kmalu spet k zavesti spravili. Omamila je tudi nekega moža in poškodovala zid na več krajih. Treska in hudega vremena varuj nas, o Gospod!

Kaj dela politika.

Časniki celega sveta pišejo zdaj o našem cesarju, ki so se mudili več dni v Berlinu, da so povrnili obiskanje nemškemu cesarju, ki je koj po svojem nastopu obiskal našega cesarja na Dunaju. Berlinci so našega cesarja z veseljem in častjo sprejeli, to se tako ve. Ravno tako so nekdanj pozdravljali rajnega ruskega cesarja Aleksandra II. kot največega prijatelja Nemčije. Časi so se spremenili, in sedanji rusovski cesar ne gre več v ogenj za Pruse. Zato zdaj častijo našega cesarja, ker mislijo, da jih bo on obvaroval vseh udarcev, ki so namenjeni za pruske hrbte. Naš cesar ima pravico, zvezo ali prijateljstvo skleniti s katerim kraljem on hoče, v to se mi nemamo pravice mešati. Pa to se nam ne dopade, kar pruski (prajzovski) in nekteri Dunajski listi pišejo, da mora biti ta zveza za večne čase, in da bi imela biti naša slavna Avstrija nekako podložna Prusom in Nemcem. Tega gotovo naš cesar niso mislili, ko so to zvezo le za nekaj časa sklenili. To se nikdar ne bo zgodilo, da bi slavna Habsburška hiša svoj tilnik pripognila pod jarem Hohenzollerjev! — Letos je ravno deset let, kar vlada v Avstriji (brez Ogerske) minister grof Taaffe. Različni listi mnogo pišejo o njem, kaj je v tem času storil in kaj opustil; nekteri ga hvalijo, drugi grajajo. Mi koroški Slovenci moremo le to reči, da pod njegovo vlado nismo ničesar dosegli, in da se nam ravno tako godi, kakor pod vlado nemških liberalcev, katerim je na Koroškem še zmirom vsa oblast izročena. — V Pragi je umrl slavni general Filipovič, rojen Hrvat, ki je ukrotil Bošnjake. Bil je 70 let star. V politiko se ni mešal, pa v srečo je bil zvest Slovan. Naša vojska ga bo močno pogrešala. — Prej ko se začne državni zbor, tako poroča „Politika“, snidli se bojo naši škofje v posvetovanje zavolj verske šole. — Dalmatinski deželni zbor je za letos že dokončal svoje delo. Štajerski deželni zbor se snide menda meseca oktobra. O Koroškem še nič ne vemo. — Umrl je hrvaški minister Bedekovič. Hrvatje ne bojo žalovali za njim, kajti držal se je bolj Madjarov. — Na Ogerskem preslavljajo Ma-

djari svojega malika Košuta. Nekteri madjarški listi pišejo, da se hočejo Madjari čisto odtrgati od našega cesarstva. Vendar imajo Madjari pri nas še zmirom prvo besedo! Svet se res čudno obrača. — Društvo „šulferajn za Nemce“, katero je ustanovil znani Bizmarkovec Schönerer, hud nasprotnik Avstrije in Judov, je naša vlada razgnala. Preveč so se že potegovali za prusijanstvo. „Nemški šulferajn“ pa še obstoji, čeravno tudi on Avstriji ni v srečo.

V zunanji politiki ni dosti novic. Francozi so obsodili generala Boulangerja, da je izdajalec in goljuf. Pa tudi na Francoskem, kakor v Nürnbergu, nobenega ne obesijo, dokler ga nemajo. Boulanger ne pride prej na Francosko nazaj, dokler se tam vse ne prekučne, kar se bo zgodilo po prihodnjih volitvah jeseni. Republika ima malo upanja, da se obdrži; najbrž postane Boulanger še veljaven mož, za njim pa pride cesar ali pa kralj. — Nemški cesar se je mudil dlje časa na Angleškem. Vendar pa, čeravno je angleška kraljica njegova stara mati (babica), ni Anglija stopila v zvezo z Nemčijo. Angleži hočejo hoditi svojo pot. Nemci se morajo Rusa in Francoza vendar precej bati, ker povsodi pomoči iščejo. — Na Kreti pod Turkom je še zmirom punt. Turška vlada je razglasila obsedno stanje. — Na Sumatri so Ačinezi napadli Nizozemce (Holandce), pa so bili odbiti. — Angleži so vzeli nekaj avstralskih otokov pod svojo oblast.

Gospodarske stvari.

Pokvarjen želodec (neprebavljivost). Pod tem imenom razumemo vse bolehavosti, pri katerih žival slabo žre in slabo prebavlja in vsa znamenja kake druge bolezni so izključena. Naši gospodarji navadno mislijo, kedar živina ne žre, ima pokvarjen želodec; to ni zmeraj pravo, včasih žival ne žre zaradi kake druge bolezni.

Neprebavljivost prouzučuje, ako živini damo preveč klaje, ali kedar jo krmimo s škodljivo, spriđeno, plesnjivo, sparjeno, smrdljivo, ali s krmo, na katero je slana padla, in sploh z nečisto klajo. Nadalje nastane rada ta bolezen na spomlad in na jesen, kedar se živina postavi iz suhega na frišno ali narobe. Zatorej je vedno pametno, da mi na spomlad naše živine ne postavimo naenkrat na pašnik, ampak polagoma; danes jo malo seženemo in ji damo tudi suhe krme, da se na frišno navadi. Tako ravnamo tudi na jesen. Neprebavljivost tudi prouzučuje smrdljiva voda (luže), nadalje premrzla voda, posebno za vročo živino; tako tudi, ako se živini preveč dela naklada, da nima še časa žreti in prežvekovati.

Znamenja, po katerih se ta bolezen spozna, so: živina malo ali nič ne žre, blato je spremenjeno, gobec je suh ali včasih močno z žlemom prevlečen.

Živini se nič ne poljubi žreti, sem in tja malo žre in potem zopet nič; dobro krmo navadno zametuje in žre rajši slamo, korenine, zemljo, apno in pije rada gnojnico. Prežvekovalci prežvekujejo nerodno in počasi; žeja ni nikdar pomnožena. Blato gre redkokrat od živine in le v malih svalkih in je trdo, suho, črnkasto in z žlemom prevlečeno, le malokdaj se driska napravi; včasih najdemo v blatu cela, neprebavljena zrna, posebno oves pri konjih.

Gobec in jezik sta z vlečljivim žlemom prevlečena in žlema koža v gobcu je bleđa ali rumenkasta in ne lepo rudečkasta.

Za pokvarjen želodec je prvo zdravilo stradanje; naši gospodarji mislijo, da jim bode živina poginila, ako ji en par dni prav malo žreti dajo, pa to je napačno. Pokvarjen želodec mora imeti mir, da se zboljša in zopet k moči pride. Nadalje moramo uzroke, ktere smo gori naveli, odstraniti. Živini damo v vodo malo kuhinjske soli; voda z otrobi zmešana ni za pokvarjen želodec, ker se otrobi v želodcu skisajo in ga še bolj pokvarijo. Nadalje damo živini grenke ali Glauberjeve soli, encijana in kalmeža; in sicer pol starega funta grenke soli, jeden lot encijana in jeden lot kalmeža naenkrat in to vsaki dan ponavljamo. Ako je blato trdo, damo živini frišne klaje, repe in korenja, pri driski pa suhe krme; za pijačo damo čiste, ne premrzle vode, v kateri raztopimo nekoliko soli, nikdar pa ne smemo dati pri tej bolezni otrobove vode. Franjo.

Za pouk in kratek čas.

Kmetje kot vremenski preroki.

V pratikah in koledarjih se nabajajo dostikrat „kmečka ravnila za vreme“. Marsikteri mestjan si je morda že mislil: „Kaj bo neumni kmet vreme prerokoval! Učenost je le v mestih doma!“ Vendar pa ta sodba ni pravična, ne resnična. Noben stan ni tako od vremena odvisen kakor kmet; vsa pridnost mu nič ne pomaga, če vreme ni ugodno. Zato pa tudi kmet bolj skrbno gleda na vreme in opazuje predznamenja lepih ali deževnih dni. Kar je oče skozi mnogo let opazoval, to pové svojemu sinu; ta spet sam opazuje in še kaj dostavi, in tako grejo te skušnje od roda do roda, in malokdaj goljufajo, ker so preskušene morda skoz več sto let. Te skušnje se imenujejo „vremenska ravnila“ (po nemško „Bauernregeln“).

Prerokovanje vremena je obrnjeno ali samo na en kraj in en dan, ali pa na celo deželo in večjo vrsto prihodnjih dnij. Seveda je prvo prerokovanje ložeje od zadnjega.

„Če se zvečer rudi nebo,
Nam oznanja vreme lepó,
Če se v jutro nebó rudi,
Še pred večerom dež kropí.“

Resnično je, da rudeča zarja zvečer kaže na lepo vreme; če je pa zjutraj zarja rudeča, pride dež ali nevihta. Resnično je tudi drugo ravnilo:

„Če v noči se mnogo zvezd blišči,
Potem deževje daleč ni.“

Če je namreč zrak poln soparjev, nam tisti zvezde povečujejo, kakor povekšalna očala, in mi vidimo več zvezd, kakor skozi čisti zrak; če je pa zrak napolnen s soparji, potem dež ne more daleč biti.

„Če veter roso po tleh suší,
Še kmalu potem nebó stemni.“

To je res, kajti rosa v sopar spremenjena naredi oblake. Drugo ravnilo pravi:

„Če se živina navkreber pase,
Na lepo uro vreme ravná se;
Če pase se od zgoraj navzdol,
Imeli bomo deža dovolj.“

In zopet drugo ravnilo pové:

„Če veter s planin v dolino pihljá,
Nam lepe dneve na znanje dá.“

Dostikrat se uresniči tudi ravnilo:

„Ako v jutro zgodaj grmi,
Se popoldne ponovi.“

V nekterih krajih opazujejo tudi kako visoko goro, in če ima tista zvečer megleno kapo, bo drugi dan dež. Pri oblačnem in negotovem vremenu pravijo, se ob ednajstih dopoldne pokaže, kakšen bo dan.

Se več prerokovanj je za celo leto, ali za več časa v letu naprej. Nekteri hočejo vreme za prihodnje leto prerokovati iz 12 dni pred božičem (od 13. do 24. decembra); drugi pa iz časa od božiča do sv. treh kraljev. Pogosto se uresniči ravnilo:

„Božič pod stenó,
Vel'ka noč za pečjó.“

Če je namreč o božiču tako gorko, da se ljudje pred hišo „pod steno“ na solncu grejejo, pride rad sneg in mraz pozneje o veliki noči. Več takih ravnil pravi, da na svečnico ne bi smelo biti lepo. Na pr.

„Na svečnico vedro nebó,
To kaže na leto slabó;“

ali pa:

„Boljši je volk od ovce sit,
Kakor na svečnico solnca svit.“

Drugo ravnilo pravi, da mora kmet o svečnici še polovico krme imeti. To je rado, da pride za svečnico še dolg mraz, in dobro je, da kmet s senom in slamo v začetku zime varčeno ravná. Resnično je tudi ravnilo:

„Sveti Matija
Led pobija,
Če ga ni,
Ga pa naredi.“

V tistem času okoli 24. februarja se namreč vreme spremeni. Če je bil mraz, zima odjenja; če je bilo lepo, pa še enkrat mraz pritisne, prej ko zima slovó vzame. Skušnja uči nadalje, da marc ali sušec mora biti res „sušec“: lepo in suho vreme v sušcu je ugodno za dobro letino. S sušcem pa mraz še ni pri koncu; pravijo, da od 1. sušca naprej pride še 40 mrzlih nočij, kar se navadno tudi zgodi. Drugo ravnilo pravi, da okoli kresa ne mine brez deža; tudi to skušnja potrjuje. Resnično je tudi ravnilo, da mora biti v aprilu deževno vreme. Po sušcu izsušena zemlja potrebuje namreč mnogo mokrote, da mora roditi. O majniku pravi kmečko ravnilo, da mora biti hladen in moker. Znani so tudi „ledeni možje“ Pankracij, Servacij, Bonifacij, ker ob tistem času rad nenadoma mraz pritisne: pa iz katerega uzroka, tega še vremenski učenjaki ne vejo. Sv. Vrbana (25. maja) pa imenujejo vinskoga sovražnika, ker ob tistem času rada trta pozebe. Če je o kresu ali pred kresom dosti deža, potem sledi lepo leto; ako je pa o kresu suho, jame močno deževati julija in avgusta, to je potem mokro leto in slaba letina. Odločilen za vreme je tudi dan sv. Medarda. Če takrat dežuje, potem dežuje štiri tedne. Če pa dežuje na dan „sedmih spalcev“ (27. junija) ali na dan „sedmih bratov“ (10. julija), potem dežuje sedem tednov. Druga prerokovanja se opirajo na dneve Marijinega obiskanja, sv. Marjete in sv. Magdalene. Vsa ta ravnila so navadno resnična, kakor skušnje učijo. V avgustu pravijo:

„Kakor pokaže sveti Jernej,
Taka bo jesen zanaprej.“

Iz teh ravnil spoznamo, da so gotovi časi, v katerih se vreme spremeni, potem pa nekaj časa

stanovitno ostane, da ne prinese vsaka megla deža, ali pa da vsaka megla malo poškropi. V novembru pravijo:

„Če svet' Martin goske po ledu vodi,
„O božiču z njimi po blatu brodi.“

To hoče reči, če je že v začetku novembra zelo mrzlo, potem mraz odjenja poti koncu grudna.

„Südst. P.“

Smešničar.

Sodnik: „Koliko ste stara?“ Gospodična (razžaljena): „Jaz še nisem nič stara.“

Kaj je novega križem sveta?

Na Koroškem. God svitlega cesarja se je kakor vsako leto po vsem Koroškem slovesno obhajal, seveda najbolj po cerkvah, po nekodi pa tudi zunaj cerkve, tako na Plešivcu vrh Kotmarevesi, kjer se je zbralo več rodoljubov (glej dopis); in v Žitarivesi, kjer so streljali in kres žgali. — V Javorju pri Črni se je v jami planinske družbe zadržalo 30 ovc. Jama bi morala biti po postavi zadelana, pa ni bila. Zdaj bo morala družba 200 goldinarjev škode plačati, pa se menda brani! Kmetje pa bojo že vedeli, kam se obrniti, če bi dotična gospôda ne hotela plačati. Saj je tudi kmet za vsako malenkost kaznovan in mu vsi izgovori nič ne pomagajo. — Mariborska „Südsteierische Post“ je prinesla nekaj ostrih dopisov zoper barona Mandorffa, urednika „Kärntner Volksblatta“. Očita se mu, da se gosp. deželnemu predsedniku baronu Schmidt-Zabiérow-u, ki je nasprotnik slovenskih tirjatev in slovenske duhovščine, preveč prilizuje in ga po nepotrebnem v zvezde kuje. Želeti je, naj bi bili vsi katoliški listi enega duhá. — V Selah je posestnik Dovjak s petra padel in mrtev obležal. V bitki pri Kustoci l. 1866. je bil vjet in v Turin odpeljan. — Po dolgih prstih izpraznjena je bila pušica v cerkvi na Križni gori. — V Celovcu se je ustrelil vojak 7. (domačega) peš-polka. Bil je enoleten prostovoljec. — V Št. Martinu pri Celovcu so dobili lepe, nove orglje, ki jih je naredil znani mojster Fr. Colarič iz Borovelj. — Ustrelil se je v Celovcu sin trgovca Ritterja. — Na Dobravi pri Vesici so našli novorojenega otroka v apnenici mrtvega. Zavrgla ga je neka vdova, ktero so že prijeli. — Tujcev je na Vrbskem jezeru blizu 3000, največ v Porečah in v Vrbi. — Na Bistrici v Rožu je fužinski delavec Janez Glančnik s sekiro napadel 70 letno branjevko Ano Bizjak, jo hudo potolkel in potem denar pobral. Orožniki ga že imajo. — Pogorel je posestnik Žerjav v Poračah. Zavarovan ni bil. — V Sinči vesi je zgorel hlev pri Zagozdi; užgala je strela; sosedne hiše so ubranili. — Blizo Dunaja je svojega očeta ustrelil neki Briel, ki je bil nekdanji kotljarski mojster v Celovcu. — V Beljaški ječi se je obesil neki Fr. Tičar iz Domžal. — V Lipi pri Vrbi so vzeli 200 gld. od nemškega šulferajna. Bog jim jih žegnaj! Tudi Blačanom so nemški šulferajnarji ponujali denar, pa ga niso hoteli sprejeti. Ravno tako ponujali so 1000 gld. Čačanom, pa tudi ti so jih pognali in sedaj sami zidajo šolo, v kateri hočejo tudi sami ostati gospodarji. Slava tem vrlim in zavednim možem! — V Galiciji so ustanovili požarno brambo. Tudi v Bilčovsu se o tem

pomenjujejo. — Tepli so se v Dravogradu, in je eden mrtev ostal. — V Bilčovsu se je obesil 70-leten starček. Pravijo, da ni bil pri pravi pameti. — Umril je župan Andrej Pozračnik na Dholic. — Toča je precej škode naredila v Kotmirski fari. Hejda je vsa pokončana, koder je tolklo. — Po mnogih krajih na Koroškem so tudi črvi (podjedi) spodjedli vse žito, da so videti kar črne maroge po polju. Ta žival se ne dá drugače pokončati, kakor da se pobijejo kebri (Maikäfer), ki te črve zaležejo. Kedar je kebrovo leto, naj bi se šolarji namesto „turnanja“ poslali nad kebre. Eni bi jih z dreves tresli, drugi pa na tleh pobijali. Druzega pomočka ni. — V deško semenišče (Marijanišče) se bo letos sprejelo 60 učencev; v poznejših letih pa 160. Prošenj za sprejem je došlo okoli sto. Mil. g. knezoškof so v velikih skrbih zavoljo denarja, ki ga za zidanje veliko potrebujejo, pa premalo imajo. Naj bi tedaj verniki ne opešali v darežljivosti, kedar se pobira za to prepotrebno hišo!

Na Kranjskem. Nove maše so imeli v Stari Loki, Ribnici in v Trsteniku. — V Krški dolini na Dolenjskem je močno toča pobila. Padala je tako debela, da je ubila mnogo tičev in zajcev. — Zlato mašo so peli č. g. dekan Skubic v Ribnici. — Hrib se je na cesto posul blizo Zagorja. — Nek župnik na Kranjskem priporoča prav pridnega, zmožnega in poštenega organista, ki živi v slabih okoliščinah, ko bi se našla za-nj kaka služba. Zna slovensko in nemško, tudi v peresu. — Strela je letos že v mnogih krajih hiše užgala. Tako Rudolfovo hišo v Godoviču in Dremeljnovu kolarnico v Javorju. — V Savi pri Radečah je utonil ključar Želič. — Na Blejskem jezeru so dobili prvi parnik. Pa ni za občni promet, ampak zasebna lastnina nekega gospoda. — Strela je užgala Šurkov kozolec na Vrhniki, da je zgorel. Udarila je tudi v Vrbičev hlev na Sapem, pa tistega so ubranili. — Pošto so dobili v Hrušici pod Ljubljano. — V Leskovcu je strela udarila v zvonik in ga močno poškodovala. — Nova cerkev v Želimljah je že zidana in posvečena. — Za ljubljansko duhovnico se je letos oglasilo 40 študentov. — V Ratečah pri Loki je umrl č. g. župnik Stanko Šranc, zvest rodoljub. — Pri bukovezu g. Ničmanu v Ljubljani se dobijo lepe, velike slike slavnostnega odkritja spomenika Valentina Vodnika po 1 gld. — Novo mašo so imeli na Bledu. Prišlo je mnogo ljudstva. — V Kranju je neka branjevka ubila 17 letno deklico. Zdaj bojo še babe začele! — Tudi v Šiški so našli ubitega mladenčca. — Ustrelil se je v Ljubljani dobro znani krojač Unterladstetter. — Nemški vasi so svitli cesar podarili 150 gld. za zvonik. — Glavna skupščina družbe sv. Cirila in Metoda je bila letos na Bledu, in sicer dobro obiskana. Bilo je zraven tudi več Korošcev, ki ne morejo prehvaliti, kako je tam lep kraj in kako so bili dobre volje med toliko ljubeznjivimi in za slovenstvo vnetimi slovenskimi gospodi. Namesto č. g. Žičkarja, ki je odstopil, je bil za odbornika izvoljen g. dr. Dečko iz Celja. Natanjšeje poročamo prihodnjie.

Na Štajerskem. V Žavcu so dobili tri nove zvonove. Kupil jih je pa upokojeni nadučitelj Franc Kovač, ki je v ta namen podaril 6000 gld. Trg ga je imenoval za ta blagi dar svojega častnega tržana. To je še učitelj stare šole, ki tudi za Božjo

časť še kaj stori! — Pri Slivnici je utonil 10leten deček. — Sv. misijon imajo zdaj v Št. Jurju na Ščavnici. — Strela je tresčila pri Karlinu na Brezovici pri Rogateu in ubila eno žensko; hiša je zgorela. — V Ločah pri Poličanah je sedem duhovnikov na enkrat obhajalo svojo srebrno sv. mašo. — V Vitanju hočejo cerkev popraviti. — Pri Brežicah je neka malovredna deklina svojega novorojenega otroka zadušila, razrezala in koščke telesa v vodo vrgla. Pa je vendar na dan prišlo in so jo že zaprli. — Ko je slovensko pevsko društvo v Celju zborovalo, prišlo je 170 pevcev in 60 pevk. Ti naj pridejo enkrat na Koroško! — Občina Moravska pri Mali Nedelji je sklenila slovensko uradovanje. — Delavcem v Trbovljah in Hrastniku se slaba godi. Ustavili so delo in zdaj nemajo kaj jesti. Mnogo so jih zaprli, pa večidel jih spet pustili. Nekteri se skrivajo po gorah, kjer jih vojaki in žandarji iščejo. Drugi delajo pri kmetih na polju. Bog daj, da bi se ta reč dobro končala, pa kakor se čuje, nočejo gospodarji rudokopov nič kaj dosti primakniti pri plači. — Za cerkev sv. Barbare v Čadramu so svitli cesar dali 200 gld. — V Vratnem pri Ormožu sta pogorela dva posestnika. — Ponesrečil se je župan Golob v Šoštanju. Na kamen je tako nesrečno padel, da je mrtev obležal. — V Kuršencih je posestnici Kšeli vse po hišstvo, in kar je bilo v njem, zgorelo. Reva ni bila zavarovana. — Služba zdravnika je razpisana za Ormoški okraj.

Na Primorskem. V Tolminu dobijo Ciril-Metodovo podružnico. — Strela je ubila dva finančna stražnika blizu laške meje. — Kdo pride za cesarskega namestnika v Trst, se še nič ne ve. — V morje je šel zidar Jože Miklavec iz Rocola.

Družba sv. Mohora.

Bog družbo blagoslavlja od leta do leta, národ jej vsestransko zaupa, čč. gg. poverjeniki, kakor sploh vsi duhovniki in rodoljubi se za-njo prizadevajo, spretni in nadarjeni slovenski pisatelji jo podpirajo in tako družba čudovito in nepričakovano narašča! Letos se je zopet pomnožila za 4490 članov: lani jih je štela 41.252, letos pa 46.042. V braterne bukve, kakor to pravila zahtevajo, se je zapisalo 9051 novih udov in sicer od št. 103.194 do št. 112.244. Po tem takem je od početka 1860. leta do letos k družbi pristopilo 112.244 oseb obojega spola in skoro njih polovica je še od svojega pristopa do danes pri njej ostala. Število družnikov po raznih škofijah in krajih je sledeče:

Goriška nadškofija	šteje	5.898	udov
Krška škofija	„	3.894	„
Lavantinska škofija	„	14.587	„
Ljubljanska škofija	„	18.209	„
Tržaška škofija	„	2.253	„
Sekovska škofija	„	242	„
Somboteljska škofija	„	137	„
Zagrebska nadškofija	„	315	„
Senjska škofija	„	110	„
Poreška škofija	„	53	„
Videmska nadškofija	„	150	„
Razni kraji	„	117	„
Iz Amerike	„	77	„

vseh vkup je 46.042 ndov

dosmrtnih in letnih.

Knjige, ktere letos družniki prejmejo, so večinoma že dotiskane, le Koledar se še natiskuje in bode tudi do začetka oktobra gotov.

Z razpošiljanjem knjig se bode pričelo okoli srede meseca oktobra in se bode vršilo po tej le vrsti škofij. Najprej dobite knjige goriška in tržaška škofija, ki ste bili lani zadnji. Na to sledi ljubljanska in lavantinska škofija; nazadnje dobi knjige krška škofija in razni drugi kraji, s katerimi smo lani razpošiljatev pričeli. Cela ogromna razpošiljatev traja okoli 8 tednov.

Vabilo.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Št. Kancijan in okolico vabi vse svoje družnike in vse druge narodnjake na svoj **tretji letošnji shod**, ki bode 1. septembra, na angeljsko nedeljo, popoldne ob pol štirih v gostilni pri „Čuku“ v Srejah. (Gostilna stoji tik ceste, kake pol ure hoda od železniške postaje „Sinča ves“.) **Odbor.**

Vabilo.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Pliberk in okolico bode imela svoj **občni zbor** 15. septembra t. l. v Štebnu pri „Zlokarju“ s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednikov. 2. Petje. 3. Govor. 4. Petje. 5. Govor. 6. Poročilo odborovo o društvenem stanju. 7. Upisovanje novih udov. 8. Posamezni nasveti. Prosta zabava. **Odbor.**

Loterijske srečke od 17. avgusta.

Gradec	70	65	32	25	2
Dunaj	35	64	48	86	78

Tržno poročilo.

V Celovcu je biren:		Sladko seno . . . 2 gld. 20 kr.
pšenica po . . . 5 gld. 40 kr.	rž . . . 4 " 20 "	kislo . . . 1 " 80 "
ječmen . . . 3 " 90 "	oves . . . 2 " 50 "	slama . . . 1 " 90 "
hejda . . . 4 " 70 "	tursica . . . 3 " 95 "	meterski cent (100 kil).
pšeno . . . 8 " 20 "	proso . . . 5 " 20 "	Frišen špeh kl. — gld. 70 kr.
grah . . . — " 85 "	repica . . . — " 85 "	maslo . . . 1 " — "
fižol, rudeči . . . 5 " 60 "		mast . . . — " 78 "
		Navadni voli 80—110 gld.
		pitani voli . . . 130—180 "
		junci . . . 60—80 "
		krave . . . 60—120 "
		junice . . . 50—70 "
		prešički . . . 4—13 "

➔ Današnja številka obsega deset strani.

Oglasila.

Tiskarna družbe sv. Mohora

se uljudno priporoča za natiskovanje vizitnic, pisemnih zavitkov itd. po najnižjih cenah.

Učenec sprejme se pod prav cenimi pogoji na stanovanje in hrano. Več se izve v hiši: Buchengasse št. 1. v Celovcu.

Gostilnico in hišo z gruntom vred, v kateri je tudi **lepa mesnica** in se prodaja **tobak**, ob glavni cesti ležeča, se dá pod ugodnimi pogoji v najem. Natančneje poizve se pri upravnistvu „Mira“ v Celovcu.

Zahvala in prošnja.

Podpisani se uljudno zahvaljuje vsem svojim dosedanjim kupovalcem iz mesta in dežele, ki so ga v prejšnji prodajalnici v šolskih ulicah počastili z naročili ter prosi, da bi mu isti tudi v prihodnje blagovolili zvesti ostati.

Ob jednom naznanja slavnemu občinstvu, da se je sedaj preselil v svojo lastno hišo v

stolne ulice (Domgasse) št. 12

ter uljudno prosi, da ga tudi v sedanji novi prodajalnici počastiti blagovoli z prav obilnimi naročili. — Kakor do sedaj, trdil se bode tudi v prihodnje, da vsakemu svojih kupovalcev najbolje postreže. Imel bode na razpolaganje vedno sveže in dobre droži (medenec), kakor bode tudi postregel le z dobrim kruhom in lepimi zemljami.

Za obila naročila se uljudno priporoča

Jakob Križaj,
pekovski mojster.

Vinko Čamernik,

kamnosek v Ljubljani, parne ulice št. 9,
(podružnica tik mesarskega mosta),

priporoča se prečastiti duhovščini za vsakovrstno cerkveno umetno kamnoseško delo, slavno občinstvo pa opozarja na svojo bogato zalogo prav lično izdelanih nagrobnih spomenikov. Tudi p. n. stavbenim podvzetnikom priporoča se za vsaktero stavbinsko delo. Vsako naročilo se natančno, solidno in ceno izvrši.

Bolezni želodca

in spodnjih telesnih delov, jeter in vranice, zlata žila, zaprtje, vodenica in kronična driska zdravi se najvspešneje s

Piccoli-jevo

Esenco za želodec,

koja je tudi izvrstno sredstvo proti glistam. Pošilja jo izdelovatelj lekarnar Piccoli v Ljubljani (na Dunajski cesti) proti poštenu povzetju.

➔ Izdelovatelj jo pošilja v zabojčkih po 12 steklenic za 1 gld. 26 kr.; poštne stroške trpé p. n. naročniki. — Te steklenice prodaja po 15 kr. eno na Koroškem: v Celovcu lekar Thurnwald na Novem trgu, Egger (pri angelju) v kolo-dvorskih ulicah št. 3, v Trbižu Siegel, v Beljaku dr. Kumpf in Šholz, in večina lekarn na Kranjskem, Štajerskem, v Trstu, na Primorskem, na Hrvatskem, v Istriji, Dalmaciji in v Tirolih.

(Varstvena znamka.)